

UVODNO RAZMIŠLJANJE:

12. NACIONALNA KONFERENCA O VARNOSTI V LOKALNIH SKUPNOSTIH V SLOVENJ GRADCU

GORAZD MEŠKO

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
gorazd.mesko@um.si

Uvodno razmišljanje predstavlja Slovenj Gradec kot simbolno in vsebinsko primeren kraj za 12. Nacionalno konferenco o varnosti v lokalnih skupnostih. Kot mesto glasnik miru opozarja, da varnost ni le odsotnost nevarnosti, temveč tudi prisotnost zaupanja, dialoga, solidarnosti, dostojanstva in sposobnosti skupnosti, da se odgovorno odziva na krize. Koroška je dragocen raziskovalni prostor, saj združuje obmejnost, prometno odmaknjenost, industrijsko dediščino, naravno ranljivost, demografske spremembe in močne lokalne vezi. Posebna pozornost je namenjena prometni povezanosti, poplavam leta 2023, staranju prebivalstva, odseljevanju mladih, kibernetski varnosti ter pomenu kulture in mirovniške tradicije. Besedilo poudarja, da prihodnji varnostni izzivi zahtevajo sodelovanje občin, policije, civilne zaščite, šol, zdravstva, raziskovalcev, gospodarstva, društev in prebivalcev. Konferenca zato ni le strokovni dogodek, temveč sporočilo: varnost se začne tam, kjer ljudje živijo.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2026.1](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2026.1)

ISBN
978-961-299-170-8

Ključne besede:
varnost,
lokalna skupnost,
Slovenj Gradec,
12. nacionalna konferenca,
Slovenija

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2026.1](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2026.1)

ISBN
978-961-299-170-8

Keywords:
safety and security,
local community,
Slovenj Gradec,
12th national conference,
Slovenia

INTRODUCTORY REFLECTION: 12TH NATIONAL CONFERENCE ON LOCAL SAFETY AND SECURITY IN SLOVENJ GRADEC

GORAZD MEŠKO

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
gorazd.mesko@um.si

The introduction presents Slovenj Gradec as a symbolically and substantively appropriate host city for the 12th National Conference on Safety and Security in Local Communities. As a Messenger City of Peace, it reminds us that security is not merely the absence of danger, but also the presence of trust, dialogue, solidarity, dignity, and the ability of a community to respond responsibly to crises. The Koroška region is a valuable research setting combining a border location, transport remoteness, industrial heritage, environmental vulnerability, demographic change, and strong local ties. Emphasis is put on transport connectivity, the 2023 floods, population ageing, youth outmigration, cybersecurity, and the importance of culture and peace-oriented traditions. The text emphasises that future security challenges will require cooperation among municipalities, police, civil protection, schools, healthcare institutions, researchers, businesses, associations, and residents. The conference is therefore not only a professional event, but also a message: security begins where people live.

University of Maribor Press

1 O varnosti

Ko razmišljamo o varnosti, najprej pogosto pomislimo na policijo, kriminaliteto, javni red, meje, izredne dogodke ali tehnološke sisteme za nadzor ljudi, javnih krajev ali industrijskih procesov. Toda varnost v lokalnih skupnostih je veliko širši pojem. Pomeni občutek, da lahko ljudje živijo brez strahu, da so slišani, da imajo dostop do pomoči, da lokalne institucije delujejo, da so ceste prevozne, reke obvladljive, šole varne, starejši vključeni, mladi videni, gospodarstvo stabilno, okolje pa dovolj odporno na prihodnje pretese. V tem širšem razumevanju varnosti Slovenj Gradec ni le primeren kraj za konferenco o varnosti v lokalnih skupnostih, temveč je zanj tudi simbolno najbolj smiseln kraj. Kot mesto glasnik miru nas spominja, da varnost ni zgolj odsotnost nevarnosti, ampak prisotnost zaupanja, dialoga, spoštovanja in sposobnosti skupnosti, da se odzove na krize, ne da bi pri tem izgubila človečnost.

2 Slovenj Gradec – mesto glasnik miru

Naziv mesto glasnik miru ni samo častna oznaka iz preteklosti. Za Slovenj Gradec je to identitetna zaveza. Mesto, ki je bilo zaradi kulturnega, humanističnega in mednarodnega delovanja umeščeno med mesta, ki širijo idejo miru, ima posebno odgovornost: da mir razume dejavno, kot vsakodnevno prakso sobivanja. Kultura miru, kot jo opredeljujejo Združeni narodi, povezuje vzgojo za mir, spoštovanje človekovih pravic, demokratično sodelovanje, strpnost, solidarnost in trajnostni razvoj (United Nations General Assembly, 1999). Mir oziroma zagotavljanje miru je zato konkretna družbena naloga. Pomeni preprečevanje nasilja, vključevanje ranljivih, razumevanje različnosti, krepitev lokalnega zaupanja in sposobnost reševanja sporov brez izključevanja. Konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih v takem mestu zato ni naključje. Je nadaljevanje iste zgodbe: vprašanja, kako živeti skupaj varno, dostojanstveno in odgovorno, brez vojne ter v pogojih za družbenoekonomsko in kulturno rast v sožitju.

3 Majhno veliko mesto v prelepi regiji

Slovenj Gradec je za tak razmislek pomemben tudi zato, ker ni metropola. Varnostne razprave so pogosto osredotočene na velika mesta, na urbane soseske z visoko gostoto prebivalstva, na migracijske tokove, nasilje v mestnih jedrih, velike prireditve ali tehnološko podprto upravljanje kompleksnih urbanih sistemov. Koroška pa

odpira drugačen pogled. Tu se pokaže, da varnost ni samo vprašanje velikih števil in velikih sistemov, temveč tudi vprašanje razdalj, dostopnosti, solidarnosti, sosedskih vezi, prostovoljstva, gorskih dolin, industrijske dediščine, prometne povezanosti in naravnih nesreč. Prav zato je Koroška dragocen raziskovalni prostor. Omogoča vpogled v varnost manjših mest, podeželsko-urbanih okolij, obmejnih skupnosti in regije, ki je močno vpeta v slovenski prostor, a zaradi geografije pogosto doživlja občutek oddaljenosti od državnega središča.

Posebnost Koroške je njena lega. Regija leži na severu Slovenije, ob meji z Avstrijo, sestavlja pa jo dvanajst občin; med najpomembnejšimi središči so Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem in Dravograd (Statistični urad Republike Slovenije [SURS], n. d.). Ta obmejnost ni zgolj geografsko dejstvo. Je socialna, gospodarska, kulturna in varnostna okoliščina. Meja lahko pomeni priložnost za sodelovanje, izmenjavo, delo, turizem in evropsko povezovanje. Lahko pa pomeni tudi občutek obrobnosti, če prometne povezave, javne storitve in razvojne politike ne sledijo potrebam ljudi. Za raziskovalce varnosti je tak prostor izjemno zanimiv, ker pokaže, kako se lokalna varnost oblikuje na stičišču državnih politik, regionalnih razvojnih možnosti in vsakodnevnih izkušenj prebivalcev.

4 Povezanost s svetom in prometna varnost

Eden ključnih izzivov Koroške je prometna povezanost. Varnost v lokalni skupnosti ni mogoča brez dostopnosti. Cesta ni samo infrastruktura; je pogoj za prihod reševalnega vozila, gasilcev, policije in patronažne službe, za pot delavca na delovno mesto, dijaka v šolo, starejšega človeka do zdravnika, podjetja do trga ter za oskrbo prebivalstva z dobrinami. Razprava o tretji razvojni osi zato ni zgolj gospodarska ali gradbena razprava. Je tudi varnostna razprava, saj projekt tretje razvojne osi naslavlja prav boljšo prometno povezanost razvojno pomembnih območij in regij (DARS, n. d.). Slaba povezanost pomeni daljše odzivne čase, večje tveganje prometnih nesreč, manjšo konkurenčnost, odseljevanje mladih in slabši dostop do storitev. Če varnost razumemo kot kakovost življenja, je prometna povezanost eden njenih temeljev. Vendar dobra povezanost prinaša tudi spremembe vsakodnevnih rutin, mobilnosti in prometnih tveganj. Z dobrim lahko pride tudi kaj slabega, zato previdnost ni odveč.

5 Koroška, naravne ujme in odpornost skupnosti

Drugi razlog, zakaj si Koroška zasluži pozornost raziskovalcev, je izkušnja naravnih nesreč, zlasti poplav leta 2023. Te niso bile samo vremenski dogodek, temveč preizkus odpornosti lokalnih skupnosti. V takih trenutkih se pokaže, kaj pomenijo zaupanje med prebivalci, občino, civilno zaščito, gasilci, policijo, zdravstvom, komunalnimi službami, državo in prostovoljci. Pokaže se, kako pomembni so pravočasno obveščanje, evakuacijski načrti, urejeni vodotoki, prostorsko načrtovanje, psihosocialna pomoč, solidarnost in dolgotrajna obnova. Poplave so razkrile ranljivost infrastrukture, a tudi moč lokalnih skupnosti. Za raziskovalce je to priložnost, da varnosti ne preučujejo le skozi statistiko kaznivih dejanj, temveč tudi skozi sposobnost skupnosti, da prenese šok, se organizira in okreva. To je bistvo odpornosti, ki jo Sendajski okvir povezuje z razumevanjem tveganj, pripravljenostjo, obnovo in zmanjševanjem prihodnjih škod (United Nations Office for Disaster Risk Reduction [UNDRR], 2015).

6 Med naravnim okoljem in industrializacijo

Koroška je posebna tudi zaradi kombinacije industrijske tradicije in naravnega okolja. Ravne na Koroškem, Mežiška dolina, Dravska dolina, Mislinjska dolina ter širši prostor Pohorja in Uršlje gore nosijo izkušnje dela, proizvodnje, rudarstva, kovinske industrije, gozdov, rek in gorskega prostora. To ustvarja poseben tip lokalne identitete: trdoživost, delavnost, navezanost na kraj in občutek skupnosti. Hkrati pa takšna območja odpirajo vprašanja okoljskih bremen, zdravja, delovnih migracij, gospodarskega prestrukturiranja in varnosti pri delu. Lokalna varnost se tu dotika okoljske varnosti, socialne varnosti in gospodarske odpornosti. Raziskovalec, ki pride na Koroško, zato ne vidi samo »regije«, temveč živo prepletanje zgodovine, prostora in prihodnjih tveganj.

7 Demografski izzivi

Pomemben izziv prihodnosti je demografija. Manjše in odmaknjene regije se pogosto soočajo s staranjem prebivalstva, odseljevanjem mladih ter težavami pri zagotavljanju kadrov v zdravstvu, šolstvu, socialnem varstvu, policiji, gasilstvu in drugih javnih službah. Varnost starejših ljudi pomeni preprečevanje osamljenosti, dostop do zdravstvene pomoči, zaščito pred prevarami, varne poti, prilagojena

stanovanja in delujoče mreže pomoči. Varnost mladih pomeni kakovostne šole, varno digitalno okolje, preprečevanje nasilja, možnosti za zaposlitev, prostor za ustvarjalnost in občutek, da prihodnost ni nujno drugače. Če mladi odhajajo, lokalna skupnost ne izgublja samo prebivalcev, ampak tudi energijo, inovativnost in dolgoročno odpornost.

8 Kibernetika in informacijska varnost

V prihodnje bosta vedno pomembnejša tudi kibernetika in informacijska varnost. Tudi majhne občine, šole, zdravstveni domovi, podjetja in društva so odvisni od digitalnih sistemov. Napadi na informacijske sisteme, spletne prevare, lažne novice, sovražni govor in digitalno nasilje niso več oddaljeni pojavi velikih držav ali korporacij. So vsakodnevni izzivi lokalnih okolij. Tudi evropska poročila o kibernetičnih grožnjah poudarjajo, da digitalizacija javnih storitev povečuje potrebo po neprekinjenem upravljanju tveganj, varovanju podatkov in krepitevi odpornosti organizacij (European Union Agency for Cybersecurity [ENISA], 2024). Varnost v lokalni skupnosti bo zato morala povezati klasično policijsko delo, preventivo, digitalno pismenost, sodelovanje s šolami, podporo starejšim uporabnikom spleta in krepitev zaupanja v verodostojne informacije. Koroška kot prostor močnih lokalnih vezi lahko postane laboratorij za razvoj takih pristopov: dovolj majhna, da se akterji poznajo, in dovolj kompleksna, da pokaže realne težave sodobne družbe.

9 Kulturna dejavnost – vezivo skupnosti, skupne vrednote in tradicija

Ob tem ne smemo pozabiti na vlogo kulture. Slovenj Gradec je mesto z izrazito kulturno identiteto, z galerijsko, muzejsko in mirovniško tradicijo. Kultura ni okras varnosti, ampak njen sestavni del. Tam, kjer obstajajo prostori srečevanja, javnega pogovora, umetnosti, spomina in vzgoje za mir, je več možnosti za preprečevanje izključevanja in nasilja. Kultura uči skupnost, da konflikt ni nujno grožnja, ampak priložnost za pogovor. Mesto glasnik miru lahko konferenci o varnosti ponudi prav to širino: varnost ni le tehnično vprašanje upravljanja tveganj, temveč tudi vprašanje vrednot.

10 O naši konferenci, Koroški in Slovenj Gradcu

Konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih v Slovenj Gradcu ima zato več ravni pomena. Na strokovni ravni omogoča razpravo o policijskem delu v skupnosti, civilni zaščiti, prometni varnosti, naravnih nesrečah, kibernetiskih tveganjih, mladih, starejših, preventivi, socialni koheziji in lokalnem upravljanju. Na regionalni ravni postavlja Koroško na raziskovalni zemljevid kot prostor, ki ni obrobje, temveč pomemben primer za razumevanje sodobne varnosti. Na simbolni ravni pa povezuje varnost z mirom. To je ključno: varnost brez miru lahko postane nadzor, mir brez varnosti pa prazna želja. Lokalna skupnost potrebuje oboje.

Prihodnji izzivi Koroške bodo zahtevali povezovanje. Nobena institucija ne bo mogla sama odgovoriti na podnebna tveganja, prometno odmaknjenost, demografske spremembe, digitalne grožnje, socialne stiske ali vprašanja zaupanja. Potrebni bodo občine, policija, civilna zaščita, gasilci, šole, zdravstvene ustanove, raziskovalci, podjetja, društva in prebivalci. Prav lokalna skupnost je prostor, kjer se najprej opazi težava in kjer se pogosto najprej najde rešitev. Raziskovanje varnosti mora zato poslušati lokalne glasove, ne le analizirati lokalnih podatkov. Koroška si zasluži pozornost raziskovalcev, ker lahko pokaže, kako se varnost gradi v resničnem življenju: med ljudmi, cestami, rekami, šolami, domovi, podjetji in spomini.

Slovenj Gradec kot mesto glasnik miru je idealen gostitelj takšne konference, ker nas opominja, da varnost ni cilj sama po sebi, ampak pogoj za dostojanstveno življenje. Koroška pa je idealen raziskovalni prostor, ker v zgoščeni obliki združuje izzive sodobne Slovenije: obmejnost, razvojno vprašanje, podnebno ranljivost, prometno povezanost, staranje, digitalizacijo, potrebo po zaupanju in moč lokalne solidarnosti. Če želimo razumeti prihodnost varnosti v lokalnih skupnostih, ni dovolj gledati v prestolnico ali v največja urbana središča. Pogledati moramo tudi v regije, kjer se varnost meri z dostopnostjo, odzivnostjo, povezanostjo in občutkom, da skupnost nikogar ne pusti samega.

Zato konferenca v Slovenj Gradcu ni le dogodek. Je sporočilo. Varnost se začne tam, kjer ljudje živijo. Mir se začne tam, kjer se ljudje srečujejo in spoštujejo. Prihodnost pa se začne tam, kjer si lokalna skupnost upa svoje izzive postaviti pred raziskovalce, odločevalce in javnost – ne kot prošnjo za pozornost, temveč kot povabilo k skupnemu učenju.

Viri in literatura

DARS. (n. d.). *Tretja razvojna os*. https://www.dars.si/Infrastrukturni_projekti/Tretja_razvojna_os
European Union Agency for Cybersecurity (ENISA). (2024). *ENISA threat landscape 2024*.

<https://www.enisa.europa.eu/publications/enisa-threat-landscape-2024>

Statistični urad Republike Slovenije. (n. d.). *Slovenske regije in občine v številkah*.
<https://www.stat.si/obcine/>

United Nations General Assembly. (1999). *Declaration and Programme of Action on a Culture of Peace*
(*A/RES/53/243*). <http://www.un-documents.net/a53r243a.htm>

United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR). (2015). *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030*. <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>